

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25 „

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročilnice se upravnistvo ne osira.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrente št. 12. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglašni in oznanila se računajo po 7 nov. vrstica v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnine, reklamacije in inserate prejema upravništvo v ulici Torrente 12. Odprte reklamacije so proste poštarne.

»V edinosti je moč«.

Pravni čut o Slovanih in Germanih.

Nedavno je trdil v državnem zboru celjski poslanec Forregger v strasti in zagrizlosti proti Slovanom, da Slovani nima jo pravnega čuta. Na to je prinesla „Politik“ z dne 26. maja št. 146 lep članek, ki se nam vidi tako zanimljiv, da ga tu objavljamo svojim spoštovanim čitateljem:

Knez Bismark je izjavil v svojih pogovorih za mizo v Versaillesu, da so Germani možko, Slovani pa žensko plemo. Naj mu bode ta izrek, ako imenuje možko ono težnjo za dobičkom in močjo, kakor tudi ono samopridno brezozirnost v obnevanju z drugimi, in če mu je ženska neka nežnost, vzdrževanje in popustljivost. Potem je prisodoba kneza Bismarka izvestno pristna, če tudi ima, zaradi velikih različnostij mej germanskimi in posamičnimi slovanskimi plemeni mnogo izjem. Vsekako pa je zelo samovoljno ono načelo, katero je v dunajskem državnem zboru postavil nemškonnarodni poslanec, da nam Slovanom nedostaje pravnega čuta, dočim se ga Nemci v obilnej meri vesele. Obojestransko privatno in javno pravo, zgodovina, kakor tudi modroslovje obeh plemen dokazujejo nam baš nasprotstvo Forreggerjeve trditve.

Slovani in Germani prodrli so izvestno iz njih prvotne arijske domovine z ednako socialno upravo v Evropo. Tu pa je značaj Germanov bitno določila okolnost, da so takej zavojevali Romane in Kelte ter so zmagonosno prodrli celo v Afriko (Vandal), in pozneje, ko so se ustanovile razmere na zapadu, valili so se zmagodobito zopet proti vzhodu. To je uplivalo na socialni položaj germanskih narodov, oslabele je njih pravni čut ter je tako speljalo njih zasobno ali privatno pravo na pot, ki izazivlje najstrožjo kritiko. Tako vidimo odkar so Germani naseljeni v Evropi mej njimi svobodno in hlapce ali sužnje. Poslednji bili so s prva samo oni, ki so je vlovili v vojski; njih število je nenavadno rastlo. Mej drugim tudi tako, da so pri kockanji stavili svobodni tudi svobodo svojo na kocko, k čemur Hugo Gratius prav dobro pripomni: „najnižji način pod-

vrženja je oni, če se kdo sam preda v popolno sužnost, kar se je dogajalo mej Nemci“. V Slovanih ni bilo v najstarejši dobi sužnje, in ako so bili pozneje — dotično dobo je lahko prav natanko določiti — kmetje tlačeni, pripomglo je v to nemško in rimsko pravo. Da Germanom nedostaje pravnega čuta, pričajo nam ordalije, ali božje razsodbe. Te temeljijo na predpostavki, da ima močnejši pravo. Zato je bil v sodnijskem dvoboji premagani vedno kriv. V „križnej“ razsodbi bil je kriv oni, komur so prvemu roke omahnole, ali ki je prvi z rokami ganol, kar se mora vender le vselej pri telesno slabejšemu zgoditi. Posamične teh ordalij, ki bijejo vsakemu razsvetljenemu pravnemu čutu v lice, trajale so, kakor vodna skušnja vse do 17., težanje več pa celo do polovice 18. stoletja. Izvirno slovansko pravo prav nič ne pozna takih zmot; tudi tortura ali natezalnica je pristno germanski izum. Ker so zmagonosni Germani morali uže od početka nastopati v Evropi kakor permanentna vojska, bila je naravna posledica vitežtvo, ki si je v 12. in 13. stoletji pridobilo nekoliko zaslug o zboljšani in uglajeni šeg in poezije itd.; z druge strani je pa v kričečem protislovju z osnovnim pravnim čutom in se je zvrčalo navadno v obrtno roparstvo (razbojnistvo). Vitežki razbojniki — z ene strani, in Vem (Vehme) z druge strani sti dve starogermanski ustanovi, ki nam pričati o vse drugem nego o pravnem čutu. Slovanom je bilo oboje neznano. Sicer pa treba samo pogledati v najstarejše germanske pravne knjige „Sachsenspiegel“ (1230) in Schwabenspiegel“ in prepričaš se lahko, da ta germanski pravni čut ni bil Bog ve kako fin.

Na mejnarodnem polji kaže se uže več nego 1000 let nemško „možtvo“ v nepretrganem boji proti drugim narodnostim. V sredi 10. stoletja konstatoval je kronist Vidukina, da so se Saksi vedno bili, samo da bi razširili svoja zemljišča, dočim so branili svojo prostost. Helmoldova kronika ima vse polno takih izpovedij. Germanstvo se nepretrgoma vojuje, sedaj za krščanstvo, sedaj za svetovno vlado cesarja, pozneje pa za evropsko ravnovesje, sedaj pa pod parolo narodnogospodarskih koristij. Njega stara meja

na vzhodu je bila Laba. Na severu so prodrli daleč čez Vistolto in nikedar jim ni še manjkalo dobre volje z Donavo pretriti se do Črnega morja. V tem vidiš morda z nemškega stališča vse mogoče prednosti, nikakor pa ni mogoče pritegnoti, da se kaže v tem prodiranju na škodo domačinov le količkaj pravnega čuta. V Germanih — in to velja o Nemcih in Angležih — kali pravni čut, čut za pridobitve. Vse drugače je v Slovanih. V češki zgodovini bila je vzlasti ena doba pomenljiva zaradi narodnega in vojaškega razvoja, bila je to husitska doba. A tudi takrat omajal se je češki narodni čut le na obrambo. „Husitom se na kraj pameti ni palo“, piše prav dobro Palacky, „v njih deželi živeče Nemce žaliti zaradi njih narodnosti, ako so bili mirni in je niso več zaničevali z odpadniki (ketzer)“. Husiti si tudi niso prizadevali pridobiti dežel izven čeških mej. Svrha vseh njih vojsk bila je obramba Češkega. Poljske državi ponudila se je po zmagi pri Grunwaldu in dve stoletji pozneje, za tridesetletne vojske najugodnejša prilika pridobiti si na zapadu novih dežel, kar bi vsak za pridobitvami hlepečni narod storil. A na Poljskem niso nikdar mislili na kaj takega. Ru se silijo razmere, da razširjajo proti jugu in vzhodu svojo moč, a način, kako kolonizujejo, je moralno neizmerno višji nad uničujočo vojsko, katero so bli Saksi proti Polabiskim Slovanom in Angleži se severoamerikanskim domačinom.

Duh narodov odseva nam verno iz njih poezije in osobito iz njih filozofije, ki je tako rekoč sok ali kvintesenca njih duševnega življenja. Zatorej pač ni samo slučaj, ako sta najostrejši mislec angleški Darwin in najpopularnejši filozof nemški E. pl. Hartmann postavila kot „poslednji sklep modrosti“ apoteozo pravice močnejšega. Ta dva najbolj priznana misleca germanskih glavnih narodov dala sta znanstveno obliko temu, kar so dosedaj instinktivno delali germanski narodi: slabejše narode morajo močnejši usrkati in uničiti. Na tem baje sloni najvišji razvoj človeštva! Še nikdar ni bila „znanstveno“ dokazana krutejša, človeškemu čutu ljubezni do bližnika, načela vzajemnosti vseh narodov v obraz bijoča teorija! V vseh negermanskih zemljah, celo tam, kjer je

našla s prva Darwinova teorija za nekaj časa odmev, posebno na Francozskem, vstal je sedaj odločen upor proti tej filozofski apoteozi germanske težnje za pridobitvami. Kako se pa ta protivi najpreprostejšemu pravnemu čutu, in kako mora biti skaljen ta čut v narodu, v katerem se je to načelo porodilo, ni nam potreba še posebno povdarjati. Nikjer ni sleditvi v slovanski poeziji in filozofiji enakih teženj. Najstarejši naši pesniški umotvori žigosajo Nemce kot zatiralec; iz starih srbskih narodnih pesnij veje krepko sovraštvo proti osmanskim pobjednikom, in tudi v poljske poeziji izražena je večkrat nenaklonjenost Nemcem — a povsod gre samo za obrambo in slovanskim pesnikom in mislecom ni bilo nikdar na umu pobujati narod, naj si podvrže Nemce, ali naj se jim osveti. Eden najznamenitejših slovanskih filozofov, Poljak grof Cieszkowski uči, da bode prihodnost in nova „slovanska doba“ temeljila na pobratimstvu vseh narodov in slavni ruski romanopisec grof Tolstoj postavlja v svojih filozofskih spisih brutalni Darwinovi teoriji o pravici močnejšega v boji za obstanek nasproti evanglij ljubezni! . . .

Vprašanja zatorej, na kateri strani je globlji pravni čut, ni mogoče v resnici za Germane ugodno odgovoriti!

Govor državnega poslanca Jakoba Hrena.

v 317. državnozborni seji dne 25. aprila 1888.

Visoka zbornica! Pred vsem moram konstatovati, da kakor moj neposredni predgovornik, tudi jaz ne nameravam k splošnemu naslovu 7 govoriti, temveč le k § 6. istega, kateri paragraf govori o grajenju cest na Kranjskem. Iz tega bodete, častita gospoda, posneli, da hočem govoriti o cestah svoje domovine, torej o lokalnej zadevi, ki je za kroge, katerih se tiče in zlasti za dolenske okraje, katere jaz zastopam, take važnosti, da je zanje, kakor bodem dokazal prav življensko vprašanje. Dovoljujem se opozarjati visoko državno upravo na občutne pomankljivosti in napake javne državne ceste na Dolenjskem,

PODLISTEK.

Pikova dama.

Ruski spisal A. S. Puškin, prevél I. H. IV.

(Dalje).

— Kje ste pa bili? vpraša ona plašno šepetaje.

— V spalnji pri stari grofinji, odgovori Herman: ravno prihajam od nje. Grofinja je umrla.

— Bože moj! . . . kaj pravite?

— In kakor se kaže, nadaljuje Herman, sem jaz vzrok njene smrti.

Lizaveta Ivanovna pogledala je nanj in besede Tomskega odmevala so v njeni duši: ta človek ima vsaj tri zlodejstva na duši! Herman usedel se je pri oknu poleg nje in ji vse povedal.

Lizaveta Ivanovna poslušala ga je s strahom. Itak ta strastna pisma, te plamene prošnje, to drzno, uporno presledovanje — vse to ni bila ljubezen! Denar — po tem hlepela je njegova duša! Ona ni mogla zadovoljiti njegovih želj in osrečiti ga! Bedna gojenka ni bila nič drugega, nego slepa pomagalka razbojnika, ubijalca svoje dobrotnice! . . . Gorko zaplakala je v prepoznem, mučiteljnem svojem kesanju. Herman je gledal nanjo molče; tudi njegovo srce se je trgalo, a niti solze bedne deklice, niti čudovita dražest njene boli ni vznemirila surove njegove duše.

On ni čutil grizenja svesti pri misli o mrtvi starki. Edno ga je plašilo: nepovratna izguba skrivnosti, od katere je pričakoval obogačenja.

— Vi ste strašen človek! rekla je konečno Lizaveta Ivanovna.

— Jaz nisem hotel njene smrti, odgovori Herman: samokres moj ni bil basan. Umolknila sta.

Jutri je nastopilo. Lizaveta Ivanovna ugasila je dogorelo svečo; blede svetloba ozarila je njeno sobo. Otrla si je zaplakane oči in vzdignola jih na Hermana; on je sedel pri oknu, križema držeč roki in temno gledaje. V tem položaji napominal je čudovito portret Napoleona. Ta podobnost porazila je celo Lizaveto Ivanovno.

— Kako pridete iz hiše? rekla je konečno Lizaveta Ivanovna. Mislila sem vesti vas po skritih stopnicah, no treba je iti mimo spalnje, a jaz se bojim.

— Povejte mi, kako najti te skrite stopnice — jaz grem.

Lizaveta Ivanovna vstane, vzame iz komoda ključ, vroči ga Hermanu in dopove mu vse natanko. Herman stisne njeno mrzlo roko, poljubi nje naklonjeno glavo in odide.

Spusti se dol po vitih stopnicah in gre zopet v spalnjo grofinje. Mrtva starica je sedela okamenela; obraz njen je izražal globoko mirnost. Herman se je ustavil pred njo, dolgo gledal na njo, kakor da bi se hotel prepričati o strašnej resnici; konečno je šel v kabinet, dotipal za ta-

peti vrata in šel dol po temnih stopnicah; vznemirjalo ga je čudno čuvsvo. „Ravno po teh stopnicah — mislil si je — morabit, pred šestdesetimi leti, v ravno to spalnjo, ob ravno tem časi, v šitem kaftanu, počesan à l'oiseau royal, pritiskaje k sruu triogelni svoj klobuk, ukrade se je mladi srečnej, ki je uže davno zgnil v mogili, a srce prestarele njegove ljubice nehale je biti danes . . .“

Pod stopnicami našel je Herman vrata, katera je odprl s tistim ključem, in očutil se je v koridoru, ki ga je izvel na ulico.

V.

V etu noč javilasi ko mne pokojnica baronessa von V***. Ona byla vsja v belom i skazala mne: „zdravstvujte, gospodin sovetnik!“

Svedenborg.

Tri dni po usodopolni noči, ob devetih zjutraj odpravil se je Herman v*** samostan, kjer bi imela biti maša zadušnica po umrjej grofinji. Ne čuteč kesanja vender ni mogel popolnoma zadušiti glasú svesti, ki mu je govorila: ti si ubijalec starke! Imel je malo prave vere, a mnogo predsodkov. Veroval je, da bi mogla mrtva grofinja imeti kvarljiv upliv na njegovo življenje, in sklenol je priti na njen pogreb, da bi izprosil pri njej proščenja.

Cerkev bila je polna. Herman se je jedva prerinol skozi tolpo ljudstva. Rakev je stala na bogatem odru pod svilnatim baldahinom. Pokojnica je ležala v njem z rokami in prsih sklenenimi, v krožnem čepeci in v belem atlasnem oblačilu. Okrog

so stali nje domači: sluge v črnih kaftanih s trakovi na plečih in s svečami v rokah, sorodniki v globokem žalovanju; sinovi, vnuki in pravniki. Nihče ni plakal, solze bile bi une affectation. Grofinja je bila tako stara, da smrt njena nikoga ni mogla poraziti in da so nje sorodniki davno gledali nanjo, kot na odžvelo. Mlad duhovnik je imel mrtvaški govor. V preprostitih in v srce segajočih besedah je predstavil mirno smrt rajnice, katere dolga leta so bila tiho, umiliteljno pripravljane na kristijansko smrt. „Angelj smrti našel jo je, rekel je govornik: čuječo v blagih premišljevanjih in v pričakovanji ženina polunočnega“.

Služba končala se je s žalovalnim obredom. Sorodniki so šli prvi posloviti se s telesom. Potem so tudi šli mnogoštevilni gostje, prišedši pokloniti se tej, ki je bila tako dolgo deležnica njih ničevnih vesellic. Za njim tudi vsi domači. Konečno približala se je stara hišinja, vrstnica pokojnice. Dve mladi deklici vedli sta jo za roke. Ni imela moči pokloniti se do zemlje in sama je prelila nekoliko solz poljubivši mrzlo roko gospe svoje. Za njo se je odločil Herman iti k rakvi. Poklonil se je do zemlje in ležal nekoliko minut na mrzlih tléh, ki so bila potrošena s smrtečimi vejicami; konečno se je vzdignol, bled kakor sama pokojnica, šel na stopnice odra in poklonil se. . . V to minuto zdelo se mu je, da je pokojnica nasmešljivo gledala nanj škilče z jednim očesom. Herman stopil je brzo nazaj in spotaknóvi

katera je, če tudi je skoro jedino občilo velicega in razprostranega ozemlja, vsled tega, da je prvotno napačno narejena, v takem stanju, da zares treba hitre pomoči, če nečemo, da se še nadaljujejo velike gospodarske škode, katerim je uzrok slabo stanje te ceste in da se ne povečajo.

Ta cesta je iz Ljubljane v Rudolfovo skoz ves severnovzhodni del Dolenjske držača državna cesta, ki se navadno imenuje dolenski državna cesta. Dolga je 70 kilometrov, ter pelje mimo najvažnejših župnijskih krajev. Šmarja, Višnje gore, St. Vida, Trebnje in Mirne, okrog nje je gosto prebivalstvo, za katero je edino občilo. Veže štiri sodne okraje, Ljubljansko okolico, Zatičino, Trebnja in Rudolfovo, skozi katere drži, ter sosedna sodnja okraja Žužemburg in Mokronog s stolnim deželnim mestom in je tako posrednje veže s severnimi in zapadnimi deli dežele. To je nekako glavna in življenska žila, v katero se v njenem dolgem razprostranosti stekajo druga stranska občila Dolenjske, po kateri se zatorej premiče ves promet ljudij in blaga od jugozapadne periferije dežele proti središču. Seveda služi ta cesta tudi c. kr. pošti za prevažanje pisem, blaga in ljudij. Ta cesta je pa tudi velicega strateškega pomena, kar kaže uže pogled na zemljevid in kar se je od visokopoklicane vojaške strani potrdilo, ter bi imela posebno tedaj eminentno važnost pri kakoj vojaški operaciji na jugu, ko bi železnica ki drži na severni strani Dolenjske ob Savi iz Zagreba v Ljubljano, pošodovali ali zagradili elementarni ali kakij drugi dogodki, morda v korist sovražne moči, da bi se ne moglo prevažati po njej. Ta slučaj je res samo mogoč, a previdno vojno vodstvo mora vendar računati z njim, zlasti zategadel, ker bi v tem slučaju vse vojaško gibanje iz Ljubljane proti Karlovcu in Zagrebu, zatorej proti hrvatskeji meji sploh se vršilo samo po dolenski državni cesti.

Ta moment, gospoda moja, je ne glede na druge lokalne in gospodarske ozire tako važen, da se stališča državne blaginje in državnih koristij zaslužuje najresnejšega in najpozornejšega uvažanja. Kako velik pomen imajo dandanes komunikacije in dobra občila za blagostanje dežele in njenega prebivalstva, za pospeševanje kmetijstva, za razcvet industrije in razvoj obrtnije in zatorej sploh za večjo plačilno zmožnost, mi ne treba, gospoda moja, še razkladati.

Dobrih občil na Dolenjski baš najobčutnejše primanjkuje. (Res je! Tako je! na desnici.) Dolenjski treba je pač v prvej vrsti železnice. (Tako je! na desnici.) Toda kakor je moj častiti prijatelj, generalni govornik s te strani visoke zbornice v generalni debati v 213 seji poudarjal, zastoj prizadevajo se zastopniki Kranjske uže več nego dve desetletji v svojem deželnem zboru in v tej visokeji zbornici, kakor tudi drugod se svojim uplivom — in konstatovati moramo do sedaj v popolnem soglasji — da bi napotili državno železniško politiko, da bi se jela zanimati za Dolenjsko, toliko prezirano v tem oziru, da bi se zgradila železnica, katere uže tako dolgo želimo, potrebo katere je vlada uže priznala in jo je uže nam obetala, ter

se pal vznak. Vzdignoli so ga. Ob ravno tistem časi nesli so Lizaveto Ivanovno v nezavesti ven. Ta epizoda zmotila je za nekoliko trenutkov vzvišenost mračnega obreda. Med navzočnimi nastal je tih šepet, a star hišnik, bližen sorodnik pokojnice, šepetol je na uho poleg stoječemu Angležu, da je mladi oficir nje nezakonski sin, na kar je Anglež hladno odgovoril: „Oh?“

Ves dan bil je Herman črez navado zamišljen. Obedujoč v udaljeni gostilni pil je proti navadi zelo mnogo v nedeji zaglušiti notranjo razburjenost. No vino je dražilo še bolj njega domišljijo. Vrnovši se domov vrgel se je oblečen na posteljo in krepko zaspal.

Vzbudil se je uže po noči; luna ozarjala je njegovo sobo. Pogledal je na uro; bilo je tri četvrti na tri. Spance mu je prešel; sel je na posteljo in mislil o pogrebu stare grofinje.

Ob tem časi pogledal je nekdo z ulice k njemu skozi okno in takoj odšel. Herman ni obrnil na to nobene pozornosti. Črez minuto slšal je, da odpira nekdo vrata v prednji sobi. Herman menil je, da je njegov sluga, pijan po navadi, vrnol se s ponočnega klatenja. A zaslišal je neznanne stopinje: nekdo je hodil tiho šlapaje a papučami. Vrata so odpro; ustopi ženska v beli obleki. Herman jo je imel za svojo staro pestunjo in začudil se — kaj jo je moglo privedi ob tem časi? No, bela ženska bila je takoj pred njim — in Herman je vzpoznal grofinjo!

(Konec prih.)

jo je uže o svojem časi bila ušela mej železnice, ki se imajo še graditi. (Tako je! na desnici.)

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Zakon o novem spiritem davku je pod streho. Vlada je zmagala z večino 12 glasov, kar ne kaže baš, da bi bila Bog ve kako visoko „nad“ strankami, baš nasprotno, ako bi bili Trentinci ostali o glasovanji v zbornici ter glasovali proti vladnemu predlogu, bilo bi enako število glasov za in proti predlogu. No pa ministerstvo je uže našlo pot, po kateri se pride vsaj do navidezne večine. Po novem zakonu plačevalo se bode Galiciji do uštetega 1910. leta po milijon goldinarjev na leto odškodnine za propinacijske dohodke, Bukovini pa po 100 tisoč gold. Od tega milijona dobi gališko posestvo, ki ima malone vso fabrikacijo žganja v rokah, nad tri četrtine, ostalo pa oni, ki bodo po novem zakonu najbolj prizadeti. Ta zakon je zatorej sklenen najbolj v prilogo poljskih plemenitašev in veleposestnikov, deželi pa in narodu na veliko škodo. Generalni govornik proti zakonu posl. Menger je v jako lepem in temeljitom govoru pobijal svoto od 1 milijona gold., katere se bode plačevala v prid gališkemu veleposestvu. Do tako visoke svote bi ne imeli nikedar pravice; ako se proračuni propinacijske dohodke, imeli bi plačevati po pravici na leto samo po 300 ali 400 tisoč gold. odškodnine, ne pa 1 milijon kakor je predlagano. To bi se ne imelo sprejeti, ker bodeti po novem zakonu prizadeti celo gališki mesti Lvov in Krakovo, kateri bodeti plačevali v prihodnje po 99 tisoč in 50 tisoč gold. davka na leto več nego do sedaj in ne dobiti ni 100 gold. propinacijske odškodnine! Tako bode zadet tudi Dunaj za 25 tisoč gl. na leto, Praga, Linc, Gradec in posebno še Kranjska dežela, za to se poslanec Menger ne more prečuditi, da baš kranjski poslanci glasujejo za ta predlog, ki bode prav hudo zadel deželo, katero zastopajo. V svojem govoru pravi tudi, da on uže kot avstrijski patrijot mora glasovati proti predlogu, kajti po novem zakonu imelo bode vse koristi veleposestvo, vsi drugi stanovi bodo pa hudo prizadeti, kar bi lahko vzbudilo mej njimi neko gibanje, katero ne sme biti pravemu patrijotu ravnodušno. Pomisliti treba na lego in položaj Galicije, ki visi nekako mej zapadno in vzhodno kulturo, Avstriji bi pa moralo biti na tem ležeče, da jo pridobi zapadnejski svetli. Proti koncu svojega govora ponavlja svoj predlog, po katerem bi se moral prebitik ali večji dohodek novega davka pošteno razdeliti mej vse kronovine. Generalni govornik za predlog je bil g. Bilinski. Ker je vlada s tem predlogom prodrla, pravijo, da bodeta poslanca Rieger in Jaworski dobila naslov tajnega svetnika, poročevalcu Rutowskemu podelil neki tudi visok red za zasluge. Vsako ministerstvo bodi si uže tako ali tako odlikuje one može, ki mu tako zvesto služijo, kakor imenovani gospodje. Vsak delavec je svojega plačila vreden, pravijo, a v tem slučaju eden nakaže plačo, drugi jo pa plačuje.

O postopanju srbskih poslancev v hrvatskem saboru piše „Branik“ v Novem Sadu prav lep članek, v katerem obsoja Srbe, da so sprejeli novi šolski zakon, kakor ga je madjaronska vlada predlagala in ki, kakor sami priznavajo, nikakor ne ustreza željam in zahtevam srbskega naroda. Madjaronska vlada ni pri sestavljanji tega zakonskega načrta jemala prav nič ozira na spomenico srbskega šolskega odbora. Gospod pl. Gjurković je v saboru spustil sprva par raket ter se zaglal proti vladi, naposled je pa izjavil, da za „svojo osebo“ predlog sprijema, če tudi je prej zagotavlja, da bodo Srbi po novem šolskem zakonu na slabšem. Ti gospodje srbski poslanci se sprva zagnajo, kakor bi hoteli vse podreti, v odločilnem trenutku jim pa upade pogum in se počasi umaknejo. V takih razmerah je vladi pač lahko; ako se pa srbski poslanci udajo v takem životnem vprašanji, ako se dajo izigrati, tedaj so svojo ulogo v narodu za večne čase izigrali. Tako obsoja srbski list „Branik“ srbske poslance v hrvatskem saboru, ki so tako malo-avestni, da se prodajejo Madjarom ter jim pomagajo tlačiti ubogi hrvatski in srbski narod na Hrvatskem in v Slavoniji.

Govor ogerskega ministerskega predsednika Tisze še vedno plaši po inozemskem novinstvu. V Parizu ni napravil najboljše utisa. Odgovoril mu je minister Goblet in naročil francozkemu poslaniku

na Dunaji, naj prosi Kalnokya, da se v delegacijah o tej stvari izrazi. Madjari v Parizu živoči protestujejo proti Tiszinem govoru.

Vnanje dežele.

Nesramni način, kako postopa „čiča“ Hristić, (tako ga porogljivo nazivljajo na Srbskem) z najboljšimi srbskimi generaloma Lešjaninom in bivšim ministerskim predsednikom Gruičem, vzbudilo je mej častniki veliko nejevoljo in nekako gibanje, proti kateremu je začutil sedanjji vojni minister Protić potrebo postaviti se z nekim dnevnim poveljem. V tem povelji precēj očito cika na Lešjanina in Gruiča ter grozi vsem onim, ki simpatizujejo s tema generaloma z enako usodo, t. j. z umirovljenjem, vsi oni pa, ki si bodo pridobili naklonjenost in zaupanje ministerstva, bodo odlikovani. Ta prilika se bliža, nove volitve za skupščino bodo razpisane še to poletje in pod Hristićem je navada taka, da se voli vedno v senci bajonet! Mej vladnim „Videlo“, in radikalnimi listi vnela se je polemika zaradi premeščenja prestolnice iz Belega grada v Niš. Vladni list zagovarja to namero vlade, češ, da je bolje, da se Beli grad premeni v prsto luko, ter da se s tem ako se premesti prestolnica v Niš, opogumi druge v južnih okrajih živoče Srbe, ter se najbolj omeji velikobolgarske težne.

Princesinja Klementina vrnola se je na Bolgarsko praznih rok in res dohajajo nam vesti, da je ministerska kriza v Sofiji uže akutna. Nastali so razpori mej Načevićem in Stoilovom z ene in mej Mutkurovom in Stambulovom z druge strani. Prvi in Koburg sam menita, da krivda obsojenega majorja Popova še ni dovolj dokazana, Stambulov pa zahteva, da se obsodba tudi do zadnje črke izvede. Koburzan je baje da tudi zaradi tega potoval v vzhodno Rumelijo, da zapreči neko gibanje za osvobojenje Popova. Sedaj ni Bolgarija uže dolgo več obračala naše posebne pozornosti na-se, a kakor se kaže, bode kmalu zopet na dnevnem redu vzlasti sedaj, ko se je princesa Klementina vrnola brez obljubljenega in potrebne denarja.

Bukarešt prav pridno utrjujo. Kmetstvo gibanje na Rumunskem še ni udušeno. V okrajih Vaslui morali so vojaki se silo napraviti mir. Bivšega ministra-predsednika Bratianu je te dni zopet nekaj tiščalo, da je izustil „strašen“ govor proti Rusiji. Očital je ta „veliki“ državnik opoziciji in pretendentu, kako se morejo ugrevati za Rusijo, ki bi rada podjarmila Rumunijo, kakor je nekaj Poljsko, ter v hlapčevske spone okovala narod rumunski, kakor je ukovan ruski narod, itd. Čudno, da ta gospod, ki je vladal s pomočjo bajonet in ječ, govori sedaj o zatiranji svobode. Pač res: altri tempi, altri pensieri!

Francozki ministerski predsednik je izjavil, da bode vlada, ko pride ugoden čas, sama storila potrebno, da izvrši revizijo ustave. Ako bi pa vlada imela v senatu in zbornici proti sebi protirepublikansko večino, odstopi. Vodja desničarjev je izjavil, da bode desnica v tem slučaju glasovala za razpuščenje zbornice in ne za revizijo ustave. Poslanec Laur stavil je predlog, naj vlada določi v vzhodnih okrajih Francije pas, v katerem ne smejo stanovati Nemci. Ministerski predsednik pozivlje na to v svojem govoru Laura, naj umakne svoj predlog, kajti republika mora staviti v to svojo čast, da pusti ne glede na represalije drugih držav svoje meje odprte in ne sme staviti tujcem živočim na Francozkem nikakih poteškoč. Vlada bode sama znala braniti ugled dežele.

Zdravje nemškega cesarja se je nekoliko izboljšalo in zgodilo se bode kmalu, kar je bilo pričakovati — t. j. nastala bode ministerska kriza. Cesar ni še potrdil zakona o podalšanji legislaturne dobe. O tem donajajo uradni in na pol uradni listi razne vesti in razlaganja. Cesar je ministru Puttkamerju naročil, naj gleda na to, da se bodo volitve vršile popolnoma svobodno. Puttkamer se je uže enkrat moral zagovarjati zaradi svojega postopanja pri volitvah. Sedaj se uže kaže govoriti o samega Puttkamerja, ampak za celo ministerstvo.

DOPISI.

Iz tržaške okolice dne 1. junija. (Žalostno a resnično.) Kdo ve, gospod urednik, če ne bode Vaš sobotnjak zopet tožil, da nas je povsod dosti; češ in zopet ta! Upam pa, da se potolaži beróč med mojimi vrstami nekaj žalostnega res, a ob enem smešnega.

Komu ni znan „il foglietto delle disgrazie“; kdo ne ve, kako je ta listič razširjen posebno med preprostim ljudstvom zaradi svoje nizke cene? Vsak zidar, krojač, čevljar, težak in — postopač mora imeti dan za dnevom svoj „Piccolo“, če bi tudi za kruh ne imel. Enaka je med okoličani. Če ga sam nima, mora k sosedovim pogledat ali so ga uže odrabili. Koliko pa razumejo o vsem, kar je v njem, priča ta-le dogodbica.

Ni dolgo od tega, ko je ta list prinesel vest o nekej učiteljci iz okolice, o kateri piše da agitira za slovenščino. Da jo je zaradi tega tudi črnil, ni mi treba praviti. Ta novica razširila se je kmalu med našimi okoličani. Ko sem prvega čula, rabil je besedo „agitira“ prav; rekel je: agitira za slovenščino“, drugi je rekel, da „agitira otroke“, tretji pa... beseda mi neče izpod peresa — no tretji je pravil, da je učiteljica v okolici, ki kolne otroke namesto da bi je lepo učila. Ti moj Bog, sem si mislila, kaj ne opravi nevednost in mali tržaški listič! Preprosti ljudje, vrhu tega še drugega naroda niso tega razumeli in vsak si je po svoje razlagal pomen onih besed. Da je „maestra“ učiteljica, so znali; da ni pohvalno, kar se o njej piše, so tudi razvideli; vsak si je zatorej po svoje tolmačil. „Agitare“ „senso slavofilo“ to so njim španske vasi in kakor te besede, tako je izvestno več kot polovica besed v „Piccolu“, a vendar ga morajo kupovati, morajo ga brati, da zvedo, kaj se po svetu godi. Pove pa tudi vse natanko; opiše vse na dolgo in široko in iz muhe naredi — konja! Kaj bi ga tedaj ne brali!

Ko je 28. maja prinesel opis o shodu „Ginnastiche“ v Škedenji, končal je temi besedami: Shodi v okolico so važni in družabniki to tudi vedo. Kdo ve, kaj je „Piccolo“ mislil s temi besedami; jaz menim, da je imel v mislih poitaljančevanje naše okolice. Ako so okoličani res taki, kakor „Piccolo“ piše, da so društvo navdušeno sprejeli, tedaj jim res ne bode težko doseči svojega namena, svojega smotra. Okoličani! Ako vam tudi res prineso denarja, dajo vam ga za vino, katero pijejo, ne za vašo narodnost, jezik; ne zato, da vas kupijo!

Tudi Slovenci imamo v Trstu telovadno društvo ali tone napravljiva — ali vsaj prav malo izgredov v okolico. Namesto da gredo posamezniki iz mesta na sprehode, gredo naj skupaj in opravili bodo naši vrli in simpatični Sokolaši mnogo več. Zletijo naj tudi oni v okolico in njihovi shodi bodo „važni in družabniki to tudi umejo!“ Pri nas prav slabo kaže, malo upa smemo gojiti; kaj pa bode če bodo naši može pri tem še spali? Dejanje, dejanje, ne besed! Zberite se, pojte slovenske pesmi, govorite naši slovenski jezik, kateri se tako malo čuje po šetališčih, po mestu, kakor da bi bila resnična trditve naših nasprotnikov, „da nas nič ni“. Povsod le italijansko, povsod le Lahi in celo v — okolici.

Zakaj ne stopijo tudi Slovenci na dan; zakaj se ne zbrejo zdaj tu, zdaj tam v večem številu? Meni se zdi, da bi to ne bilo tako težavno. Se ve da, če eden vleče sem, drugi tja če se ne strinjajo vsi enoglasno, ne bode nič! Sokolci! Vaša lepa rudeča košulja, lepa siva surka, vaš širok klobuk se sokolskim peresom, z eno besedo, vašo dobro vam pristojeca oprava najne spi v omari! Oblecite jo in hajd! z dobrim namenom, nasprotnim mnenjem ko ginnastica v okolico! Tako boste praznik dobro uporabili, delati morate, ker

„Ni praznik, predragi mi, naše življenje.“ Na delo moramo, ker zdaj res „resnobni so dnevi!“ Čakati ne smemo, da bi nam dobrote same padle z neba; držati ne smemo križem rok! Minoli so časi, ko je Izraelcem padala z neba sladka mana in so oni živeli brez skrbi. Ne smemo misliti, da nam pomorejo naši nasprotniki, pomagati si moramo sami! Ako se ne bomo za časa ganoli, poberejo nam lakomniki še borno naše imenje, ki nam je ostalo in mi bomo dožili z našim Gregorčičem:

„Zdaj zatrt je tod naš glas
In tuji tod zvoné glasovi;
Tuj trg in grad, tuj ves je kras,
Oh naši so samo grobovi!“
Tuj trg in grad, tuj ves je kras —
da, kras, krasno je tu, krasno kar je še
nam ostalo in kar je bilo našega!

Zamaknena sem opazovala neke nedelje popoldne z vrha, od koder se najbolje vidi bogati Trst, sinje morje in širna naša okolica. Koliko je tu lepote! Iz živahnega predmestja pred mano čulo se je hrumenje in vrvenje veselih ljudij, čulo mnogo konjskih kopit, vmes tudi veseli glasovi muzikalnih orodij — vse vprek;

a vsega tako malo, da si slišal le neko žuborenje; nekaj, čemur ne veš imena; mogoč si samo umeti, da je odmev vesellega sveta. Zrla sem v dol; gledala črez lepi Trst na sinje morje, kateremu se je pomladno solnce zdatno pomaknola, od kar sem tu sedela. Prizor je bil še lepši in moje srce jelo je močnejše biti pred tolikim veličastvom. Pozabila sem naše gorje, pozabila, da ta kras ni naš — moj je bil in samo moj, saj sem ga od tu sama gledala. Želela sem si peroti, da bi v višavah preplula to divoto, da bi bila daleč od zemeljskega gorja, hudobije, nevošnjivosti, daleč od vsega, kar more človeku kaliti veselje; čutila sem se lahko, brez slabosti, čutila se — srečno!

„Natur, von deinem Reiz durchdrungen, Wie schlug mein Herz zu frei so laut!“
Tu zaklenka v dolini s tankim glasom zvon, temu pridruži se drugi močnejši in temu še tretji z močnim globokim glasom. Vsi trije klenkali so — mrliču. Jaz sem tedaj zopet čutila, da sem na zemlji; zginolo je božajoče veselje in morala sem vsklikniti: O vsesvetska ironija!
Šla sem tedaj nizdol s težkim, težkim srcem in to tem bolj, čem bolj sem se bližala mestnemu hrupu. Bolj in bolj sem razločevala različne glasove, veselo godbo in hripavo petje revežev, ki pojó za vsakdanji kruh; slednjič čula sem ljudsko govornico, umela in bila med njimi — brez peroti! —

Rojan 31. maja. (Nesreče.) Da se je 6. maja ponesrečila na Greti 9-letna deklica Ralca Jožefa, padši doma na vrtu v vodnjak, kamor je šla rože spirat in čistiti in da je tako utonola, ste uže poročali.
Zadnji petek pa se je zgodila zraven rojanske cerkve v Škakoli, kjer kopljejo zemljo za zasipanje morja, druga nesreča. Neki delavec, Kocijan, doma iz Trebnega na Dolenjskem, je padel kakih šest metrov globoko in se močno poškodoval na glavi ter si zlomil levo roko, da so ga morali prepeljati v bolnišnico. Nekoliko je tega bil kriv sam vsled neprevidnosti, nekoliko pa tudi podjetniki, kateri delavcem ukazujejo kopati visoko v strmini in niso ne privezani in ne kako drugače zavarovani. Ker delavci zemljo spodaj izpodkopujejo, se večkrat na nje usipa, bodoč se ne morejo za časa ognoti; večkrat pa za to tudi še prostora nemajo, pač ni čudo, da se njih več ponesreči.

To je bil tedaj uže tretji slučaj. Gospodje podjetniki pa menda delavskega reda obrtniške postave pa tudi ne poznajo, da zahtevajo od svojih delavcev delati skoraj dokler je sedaj dan, torej nad 12 ur na dan in zraven so še jako slabo plačani. Ko so pa od začetka zahtevali nekoliko boljše plačo, se jim je reklo, da če jim ni všeč, naj pa pustijo delo, bodo dobili pa uže druge delavce. Kar se tiče varnosti delavcev, menimo, pa da bi tudi politična oblast morala skrbeti za to.

Tretja nesreča se je pa prigodila danes, sicer ne v Rojani, ampak v mestu, pri kateri pa je bilo tudi nekoliko rojanskih otrok nesrečnih. Ko so se namreč po procesiji sv. Rešnega Telesa na trgu sv. Justa splašili konji, so mnogo ljudi poškodovali in med drugimi nesrečnimi so bile tudi sledeče deklice iz Rojana, namreč: Ivana in Antonija Piščancev, Ana Cijak, vse tri od Piščancev, Ivana Tavčar od Tavčarjev in Jožefa Skal z Grete, pa ranjene so bolj lahko in upa se, da se kmalu ozdrave popolnoma.

Iz okolice ste bili med ponesrečenimi tudi še 9-letna Ana Žnidarič iz Barokovelj, katera se je morala iti zdraviti v bolnišnico in neka 20-letna Antonija Malalan z Občin.

Pristavljam, da so pred mesecem dnij pokrali pri Piščancih po noči v nekeji hiši, prišedši skozi okno precej obleke in drugih stvari. Našli so drugo jutro neke stvari ležeče ob poti, vodečej od Piščancev proti finančni stražarnici na „Scali Santi“, tedaj kaže, da je jo tat popihal kam na ono stran.

Če omenim še, da se včasih tu in tam fantje malo opraskajo, da se mora kateri iti zdraviti v bolnišnico, družega pa dajo pod ključ, kakor se je to pred nedavnim časom zgodilo nekemu vročekrvnemu Višnovcu iz gornjega Rojana, da je za to potem dobil šest mesecev zastoj hrano in stanovanje — pa je menda vseh nesreč in novic iz tukajšnjega kota konec.

Domače vesti.

V seji pol. društva „Edinosti“ se je razven drugih zelo važnih ukrepov tudi sklenolo prositi c. kr. pošto ravnateljstvo, naj postavi na tukajšnji poštni pečat zra-

ven nemškega „Triest“ tudi slovenski „Trst“.

Radovedni smo, v kakšnem zmislu nam reši prošnjo znani Nemeč gospod Biringer, o katerem se čujejo po Kranjskem strašne pritožbe, da odpravlja vse slovenske napise po kranjskih poštinih uradih. Kolikor se pa dostaje tržaškega pečata, bi uže enakopravnost in pravica zahtevala, da bi bil poštni pečat tržaški v vseh treh jezicih, v slovenskem, italijanskem in nemškem ali vsaj v dveh deželnih, med katera pa seveda ne spada nemški.

Poslednja štev. 23. obče znanega slovenskega v nemškem jeziku pisanega „Parlamentärja“ zopet pohvalno omenja pod naslovom „Die Slovenen“ dveh spisov našega lista.

Prvi je dopis „od Drave“, iz katerega je izercpil poglavitne misli. Drugi sestavek, o katerem govori „Parlamentär“, je pa dopis iz Pulja, katerega tudi navaja malone polovico.

Kako se širi italijanstvo po okolici! Piše nam prijatelj našemu listu: Zvedel sem iz več gotovih ovirov, da se na Greti v hiši pred gostilno „Alla Scarpa“ napravljata in uredujeta vrt in prostor za laški brezplačni „asilo infantile“, da so ogledale prostor uže tri komisije in da se govori tudi, da bodo otroci dobivali tudi opoldne kosilo brezplačno notri. Ravnajo pa vse na skrivnem in molčijo! Uže sedaj je v hiši „Borcalia“ št. 63 otročji vrt gđe. Leitner, laški seveda, in potem bi bilo pa še večje poljščevanje, drugače je Greta popolnoma izgubljena, vsaj je uže skoraj tako.

Za Dolenčev spomenik so poslali pričujoči gg. iz Trsta: Fran Firm, Jos. Ilič, Ant. Vidmar, Mat. Bele, Fran Ilinič, po 20 kr. —

Ant. Požar, Ivan Kovačič, And. Vertovec, Mih. Metlikovič, po 30 kr.

Tereza Metlikovič, Ant. Lazar, Josip Aisar, I. Metlikovič, M. Poljšak, po 50 kr.

Franjo Susek, Josip Vouk, I. Vojsko, Ant. Tavčer, po 10 kr.

Fr. Žitko za nekatere rodoljube 1.75.

Za žensko podružnico tržaško sv. Cirila in Metoda se je nabralo v nedeljo 3. t. m. v veselej družbi v Bazovici 2 gl.

Vabilo na veselico, katero napravi Čitalnica v Bazovici dne 10. junija 1888. v gostilni na pošti v proslavo 40letnice vladanja Nj. Vel. cesarja Frana Josipa I. Razpored:

1. Pozdrav. 2. Cesarica pesem. Izvršujejo pevci in godba. 3. Zrinsko-Frankopanka, Zajc. Poje lokavski zbor. 4. Domovini, Gregorič. Deklamacija. 5. Mili kraj, Nedved. Poje zbor iz Boršta. 6. Slovan na dan, Volarič. Poje mešani zbor lokavski in bazovski. 7. Za dom, Volarič. Poje vsi zbori. 8. Telovadba. Izvršujejo „Sokolci“. 9. Bob iz Kranja. Vesela igra s petjem v enem dejanji. 10. Vesela družba, Volarič. Poje mešani zbor lokavski in bazovski. 11. Ples.

Začetek ob 5. uri zvečer — Ustopenina za osebo 40 novč. Mej točkami in pri plesu svira godba iz Slop. Čisti dohodek namenjen je družbi sv. Cirila in Metoda. — K obilni udeležbi uljudno vabi ODBOR.

Zanimiva razsodba. Pod tem naslovom je objavil „Slov. Nar.“ od 9. maja t. l. z drugimi listi razsodbo kasacijskega dvora, zadevajočo način konfiskacij. O slučajih, ki se je dostajal „Sl. Naroda“, piše med drugim ta list: „Razsodba kasacijskega dvora . . . se peča le z vprašanjem, ali smeti („Ljublj. dež. sodišče, oziroma Graško nadsodišče“) zapleniti ves članek, ako se greši le z jednim stavkom po mnenji državnega pravdnštva proti zakonu. Iz nagibov, navedenih v razsodbi, razvidno je, da se s a m o t i s t i o d s t a v e k, ki je učinil dotični prestop ali zločinstvo, ne more spraviti v javnost, vsa ostala vsebina pa se lahko razglasi. Praksa v Ljubljani pa je bila dosle taka, da je državno pravdnštvo zaplenilo in zapečatilo vselej ves stavek. Potem se je moral razmetati stavek celega članka ali dopisa, da si je v njem bila le jedna ali par vrst, včasih celo jedna sama beseda povod zaplembi. Po razsodbi kasacijskega dvora pa mora natanko znamenovan biti odstavek, ki je zaplenjen; ves ostali članek ali dopis pa je prost, in državno pravdnštvo ne more zabraniti njega drugi natis. Drugod, na Dunaji, v Pragi, v Graecu, državno pravdnštvo dovolj takoj drugo izdajo zaplenjenega lista ter zahteva samo, da se od strani stavek, nad katerim se spodtika“ „Slov. svet“.

Učni načrt na Ljubljanski gimnaziji. Da imajo slovenske paralelke dovoljen uspeh, tega od nas ni dvojil nihče. Zahtevala jih je zdrava pedagogika uže zdav-

no, želeli so si jih vsi slovenski roditelji, katerih sinovi obiskujejo gimnazijo. Sam minister je priznal javno v državnem zboru ondan, da je z uspehom Ljubljanski slovenskih paralelke popolnem zadovoljen. Ta resnica, mislimo, mogla bi vladi biti v navodilo, da si i ostale gimnazije po slovenskih pokrajinah preustroji lahko in brez strahu po vzgledu Ljubljanske gimnazije. Ker so tedaj uspehi na Ljubljanski gimnaziji bili toli ugodni, mislil je učiteljski zbor na to, kako ustanoviti stalen učni načrt za slovenski in nemški jezik po višjih in nižjih razredih Ljubljanskega gimnazija ter je to delo izročil nekaterim gospodom profesorjem, ki so ta učni načrt izdelali ter ga predložili v potrjenje učiteljskemu zboru. Učiteljski zbor se je nedavno posvetoval o tem učnem načrtu, odobril ga, a gimnazijsko ravnateljstvo ga je uže predložilo deželnemu šolskemu svetu. Ta učni načrt so sestavljali profesorji: Makso Pleteršnik, Anton Raspret, Anton Bartel in Seg. — Ravno zdaj, ko je deželni šolski svet štajerski dobil od naučnega ministerstva ukaz, naj zdela učni načrt za slovenske paralelke na gimnazijah v Celji in Mariboru, mislimo, da bi si deželni šolski svet štajerski lahko prihranil delo, ako bi vsprejel zgotovljeni načrt Ljubljanski, s katerim bi mu prav lahko postregel deželni šolski svet kranjski, ako uže neče zaslišati o tej stvari slovenskih profesorjev v Celji in Mariboru.

„Sl. N.“

Ljubljanski zvon. Vsebina 6. zvezka:

1. Gorazd: „Stara pravda“. Venec balad. V. 2. Josip Starč: Vanda. Povest. (Dalje). 3. Janez Trdina: Bajke in povesti o Gorjancih. 40. Kocanča. 4. L-j: Ushli cvet. Pesem. 5. Zorislav: Na Gosposvetskem polji. Pesem. 6. Fr. Gestrin: Zla beseda. Pesem. 7. J. Navratil: Belokranjsko kolo. (Dalje). 8. Y.: Mislil. 1, 2, 3. 9. A. Planinec: Prvi bolnik moj. Humoreska. 10. Ivan Vrhovec: iz domače zgodovine. IV. Francozi v Novem mestu. 11. Fr. Svetič: Naturalizem. 12. Fr. Levce. Priloge k Preširnovemu životopisu. IV. (Dalje.) 13. L. Cimpermanove „Pesmi“. 14. Listek.

O podraženji smodek. Od 1. junija se prodajajo smodke po novem tarifu ter stanejo: kratka 2 1/2, portorika 3 1/2, kratka viržinija 3 1/2, viržinija 5 1/2, britanika 7, trabuko 8, regalitas 9 kr. Sloveča „kuba po 4“ stane sedaj 5 in in bivša „kuba po 5“ pa 6 kr. Dolge smodke, katere imenuje narod šaljivo „črevljarske kube“, opuste se popolnoma in se prodajajo, dokler jih je še kaj, po starej ceni 1 1/2 kr. Duhan za cigarete stane: macedonski 24, srednji turški 13, purzičan 25, hercegovinski 27 in kir 28 kr.

Zastava trirazredne ljudske šole v Dolini, katero je izdelala g. Ana Hofbauer v Ljubljani, blagoslovila se je dne 31. maja ob 9/9 zjutraj pred šolskim poslopjem. Blagoslovil jo je prečastiti dekan in kanonik Jurij Jan v spremstvu 4 gosp. duhovnih, v navzočnosti predsednika krajnega šolskega sveta, učiteljev se zbrano šolsko mladino in mnogobrojnega ljudstva. Po blagoslovljenji govoril je monsig. J. Jan zbrani mladini o pomenu šolske zastave in o njej vihrajočih slikah: sv. Alojzija in Cirila in Metoda.

Šolska zastava je jako krasna ter dela vso čast izdelovalki. — V načup res krasnega dela so razven veselice, katero je napravila šolska mladina, pripomogli še nastopni darovalci: Častiti gospodje J. Jan dekan in kanonik v Dolini 12 gl., Iv. Kovčič kaplan v Dolini 3 gl., dekan Fr. Vončina v Ospu 2 gl., Koželj duh. v Rimanjeh 1 gl., M. Čuzlovar učitelj v Boljunci 1 gl., V. Spinčič profesor v Gorici 2 gl., gospa Jančar na Katinari 1 gl., Monsign. J. Koman v Trstu 2 gold., Budin duh. v Trstu 60 kr., Josip Bekar duh. v Trstu 2 gld., J. Legat c. kr. prof. v Trstu 2 gld., gospica M. Bekar v Trstu 1 gld., L. Žrjav upok. prof. v Borštu 1 gl., Simon Ugovitzer v Klanci 2 gl., Ant. Metlika v Klanci 50 kr., N. N. v Klanci 1 gld. A. Grahli učitelj v Klanci 1 gl., J. Kompore duh. v Škednji 1 gl., g. Uršula Sancin v Dolini 20 kr., g. Iv. Czerny v Dolini 1 gl., slavna Srenja Dolinska 3 gl.

Za njihovo blagodušje in požrtvovalnost kliče jim naša mladina: Bog poplačaj!

Nesreče. V Lloydovem arsenalu je prišel 59-letni kurjač Tomaž Malič po neopreznosti pod stroj, ter si zlomil levo nogo. Odnegli so ga v bolnico. — Natakerica Amalija Čampa je pripravljala v soboto dne 2. t. m. popoldne svetilnice v gostilni „Alla Corona“ v ulici St. Catterina. Polila si je predpasnik nekoliko s petrolijem, ne brigaje se dalje zato. Ko pa je pri večerji svetilnice prižigala, pade jej po nesreči goreča žveplenica na obleko, predpasnik se vname in v hipu je nesrečna

ženska v plamenu. Dve drugi navzočni natakariči niste se upali nesrečnici pomagati iz strahu, da se ne same ožgete. Na strašno kričanje vseh treh prihiteli so iz ulice ljudje, ki so po velikem trudu plamen pogasili. Ženska je tako strašno opečena, da težko ozdravi.

Vremensko prorokovanje. Za mesec junij prorokuje Mathieu de la Drôme tole vreme: Velika vročina in nevihte o zadnjem krajevi, ki traje od 1. do 9. Mali vetrovi na oceanu. Sredozemsko morje nemirno okolo 7.; morja sploh mirna. Slično vreme o mlaji od 9. do 17. Velika vročina. Hude nevihte 9. in 14.; toča ob dolnji Reni in v severno-vshodnji Švici. Mali vetrovi na oceanu, sredozemskem in jadranskem morji ter v arkipelagu. Neznosna vročina v Evropi o prvem krajevi, ki začne 17. in traja do 23. Toča v nekaterih pokrajinah Francozke. Skoraj isti značaj ima vreme o ščipu od 23. t. m. do 1. julija. Burne nevihte. Kratkotrajni narastaji manjših rek.

Mesečni značaj: velika vročina od 1. do 15.; strašna vročina od 15. do 30. Zdravstveno stanje malo dovoljno na južnovzhodni Evropi. Pogoste nevihte v srednji Italiji, na Španjskem in v Portugalu.

Pijanec v morji. 38-letni ogljar Jak. Tercon šel je po noči v nedeljo s polno glavo vinskega duha proti domu. Na obali Ključ si je baje da hotel skrajšati pot in korakati preko morja, toda voda ga ni nesla. Kričal je na pomoč in mornarji parnika „Scutari“ spravili so ga zdravega na kopno. Šel je sicer moker, toda popolno trezen domov. —

Policijsko. Težak Karol Siega se je sprl pijan v nekeji gostilni z neznanim človekom, kateri ga je na glavi hudo ranil in pobegol. Siega je moral v bolnico. — Iz stanovanja v hiši št. 16 ulice De Fin odnesli so neznan tavi obleke, vredne 20 gl. — Težaka Ljudevita Z. so zasačili stražniki, baš ko je preiskaval žepe nekemu spečemu dninarju. Spravili so ga pod ključ. — Mesarici Ivani D. je odnesel spreten tat na ulici listnico s 35 gld. iz žepa.

Sodnijsko. 14-letni Angel Petrič je kradel v zvezi s svojim 12-letnim prijateljem Rudolfom Hočevarjem blago v raznih trgovinah. Obsodili so ga na 5-mesečni zapor.

Zblaznil je 21-letni Fr. Bursič s Hrvaške v gostilni „Alla Corona“ v ulici S. Catterina. Očepeljali so ga takoj v blaznico.

Nezgoda. 48-letnemu dninarju Ivanu Kerku je padel meč zidanjem na hiši v ulici St. Daniele velik kamen na levo nogo in mu jo močno poškodoval. Moral je v bolnico. —

Gospodarske in trgovinske stvari.

C. kr. priv. Riunione Adriatica di Sicurtà.

Glavna skupščina tega društva, ki je bila v sredo 30. maja v Trstu, imela je posebno slavnostni značaj, ker je dovršilo meseca maja petdesetletno delovanje. Zaradi tega se ravnateljstvo v svojem poročilu še enkrat ljubezljivo spomina bivšega glavnega ravnatelja, Aleksandra viteza Daninosa ter tudi toplo priznava delovanje člana ravnateljstva, g. barona Lutterotha, kateri je uže od ustanove društva v istega ravnateljstvu.

V zavarovanji proti požaru prineslo je leto 1887. društvu veliko izgubo, kakor tudi ostalim domačim zavarovalnim društvom. Isplačalo se je za škode po požaru 205.000 gld. več kakor leta 1886. Nasprotno pa je bilo koristi v zavarovanji življenja in proti toči in zaradi tega zaključuje društvo svojo bilanco s prebitkom, kateri dovoljuje, da se izplača za vsako delnico 52 gld. dividendne ter da se ob enem o priliki družvene petdesetletnice še podari razven navadne dotacije še 10.000 gld. uradniškej blagajni.

Premij se je uplačalo v oddelek za škode po nezdah 8,015.810 gld., v oddelek za življenje pa 2,082.231 gld., skupaj zatorej 10,098.041 gld.

Rezerve so narastle na 11,415.545 gld., to je za 550.381 gld. več kakor leta 1886.

Zanimljive so številke, ki nam kažejo razvoj društva v zadnjem desetletji ter nam dokazujejo, kako močno se je razcvela „Riunione“ v zavarovanji življenja. Leto Zavar. glavnice Zavar. rente

1878	23,693.856	50.021
1887	45,551.051	120.803
Leto	Vplačane premije	Rezerva premij na lastni račun
1878	893.199	4,638.669
1887	2,082.231	8,093.462

Uspeh „Riunione“ v zavarovanji življenja se je tedaj v devetih letih podvojil.

Vkupne rezerve, katere smo naveli gori z 11,415,545 gld., narastle so od leta 1878. za 4,749,243 gld.

Društvo „Riunione Adriatica“ sklepa tedaj sijajno svoje petdesetletno delovanje in izvestno je, da bode v bodočnosti še bolj napredovalo, kar je želeli društvu, ki se je ustanovilo v Trstu in od tod gospodarstveno in etično znamenito idejo zavarovanj širilo daleč na okrog.

Izvoljeni so zopet: g. baron Marko Morpurgo v ravnateljstvo ter gg. Jurij Afenduli in grof Emil Alberti de Poja za revizorja.

Dividenda 52 gld. na vsako delnico začela se je izplačevati uže dné 2. t. m.

Bratje Sokoli!

V nedeljo popoldne t. j. 10. t. m. napravimo izlet v Bazovico, kjer napravimo tamošnji rodoljubi lepo veselico na korist družbi sv. Cirila in Metoda! Odhod je točno ob 2. od Judtmana (Via Coroneo blizu naše telovadnice). Nadejamo se, da bode bratje Sokoli spoznali važnost tega izleta ter se ga udeležili v obilnem številu! Kdor koli utegne, naj pride, bodi si v opravi ali v navadni obleki — samo pridite bratje mnogobrojno! K temu Vas vabi

ODBOR.

Oznanilo.

Oznanja se slavnemu občinstvu, da bode od zdaj naprej vsako leto na dan sv. Ivana 24. junija v Boljunci

(v koperskem okraji) novi semenj, posebno živinski, vseh poljskih orodij in ostalega.

Nova GOSTILNA v Podgradu

se odpre dne 10. t. m. v novih prostorih JAKOBA JAKSETIČA ter se ob enem preporoča vsem častitim domačinom i tujim gostom.

J. JAKSETIČ, gostilničar.

SUKNO

razpoložljiva za gotov denar ali po postopnem povzetju po zelo nizkih cenah in sicer

samo dobre vrste:

3-10 m, cela obleka, samo f. 3.50	boljše 4.90
3-10 " " " " " " " "	8.00
3-10 " " " " " " " "	10.00
2-10 " " " " " " " "	6.00
3-10 " " " " " " " "	8.00
3-10 " " " " " " " "	10.00

Kar ni komu všeč, se lahko vrno Uzorec franco. — Naslov: Tuchfabrikslager **FRIEDRICH BRUNNER** Na drehno. Brunn. Na deloblo. Op. Uzorec za gospodo krojače nefrankovani.

FILIJALKA V TRSTU e. kr. priv. avstr. KREDITN. ZAVODA za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2 1/2 %	30-dnevni odkaz 2 1/2 %
8- " " " " " "	3-mesečni " " " "
30- " " " " " "	6- " " " " " "

Vrednostnim papirjem, glasečim na Napoleone, kateri se nahajajo v okrogu pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 20. februarja, 20. aprila, in 20. julija.

Okrožni oddel. V vredn. papirjih 2% na vsako svoto. V napoleonih brez obresti.

Nakaznice za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano in Solnograd — brez stroškov.

Kupnja in prodaja vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predujmi. Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti 5 1/2 % letnih obrestih do 1000 gld., za večje svote po pogodbi.

Uložki v pohrano. Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 9. maraja 1888.

48--10

Neizogibljivo!

Vsak dobi svoto nazaj, pri katerem bi moj sigurno delujoči

ROBORANTIUM

(sredstvo za bradorast) brezupšen ostal. Tako tudi sigurno deluje proti plešivosti, izpadanju lasih, maholjicam in osedenji. Vs eh večkratnim trenjem zajamčen. Originalne steklenice po gld. 1.50. Steklenice za poskus po gld. 1 — prodaje

J. Grolich v Brnu, v TRSTU pa samo A. Praxmarer in P. Prendini — v LJUBLJANI Edv. Mohr — v GORICI lekarničarja Cristofolotti in Pontoni, A. Hermanek, drogar — na REKI J. Gmeiner, lekar — v CELJU Pejša — v MARIBORU J. Martinz — v GRADCU K. Roth, Murplatz 1.

Tam se tudi dobi Eau de Hébe, iztočno sredstvo lepote, katero izdrži svežost in belost kože.

NI SLEPARIJA!

ZBIRKA

DOMACIH ZDRAVIL, kakor jih rabi slovenski narod.

S poljudnim opisom človeškega telesa.

Izdal in založil Dragotin Hribar. — Odobril br. Edvard Benedičič, nadzdravnik usmiljenih bratov v Št. Vidu na Koroškem.

Ta slovenskemu narodu zelo koristna knjižica dobi se pri „Narodnej Tiskarni“ v Ljubljani, Gospodske ulice št. 12. — Stane 40 kr., po pošti 45 kr.

Rajžev skrob (štirka)

tovarne na Reki

(z boletu in brez nje)

zagotovljen, prost vseh tujih snovij, zaradi tega se lahko upotreblja brez strahu v hranilno sredstvo. Kar se tiče kakovosti kakor tudi cene, ne boji se nobene konkurence, o čemer se lahko prepriča vsak, ako kupi z malimi nove malo škatljico.

Dobiva se v zalogi via Carintia N. 22 v Trsti

kakor tudi v vseh glavnih mirodilnicah in prodajalnicah jestvin.

VELIKA DENARNA LOTERIJA.

500,000

MARK

kot največji dobitek v najsrečnejem slučaju ponuja velika od hamburske države zajamčena denarna loterija.

Posebno pa:	
prem. à mark	300000
dobit. à mark	200000
"	100000
"	90000
"	80000
"	70000
2	60000
"	55000
"	50000
"	40000
"	30000
7	15000
"	12000
26	10000
56	5000
106	3000
257	2000
2	1500
515	1000
839	500
30020	145
15960	200, 150, 124,
100, 94, 67, 40, 20.	

Najnovejša velika, od visoke državne vlade v Hamburgu dovoljena in z vsem državnim premoženjem zajamčena denarna loterija ima 95.500 srečk, od katerih se bode 47.800 srečk, tedaj več kakor polovica, v sedmih razredih sukcesivno izžrebalo; za žrebanje določeni skupni kapital znaša

9,160.290 mark.

Prednost te denarne loterije je, da se vseh 47.800 dobitkov uže v malo mesecih in sicer v sedmih razredih gotovo izžreba.

Glavni dobitek I. razreda znaša 50.000 mark, por. ste v II na 55.000, v III 60.000, v IV 70.000, v V 80.000, v VI 90.000, v VII eventualno na 500.000, specijalno pa na 300.000, 200.000 mark itd.

K udeležitvi te velike denarne loterije vabi podpisana kupčijska trdka — Naročevalci se prosijo naročiti priložiti dotične zneske v avstrijskih bankovcih ali pošnih markah. Denar se lahko pošlje po poštnem nakaznici. Naročitve se izvrše tudi proti poštnemu povzetju. — Za žrebanje I razreda, velja:

I cela originalna srečka av. v. f. 3.50
I polovica orig. srečke av. v. f. 1.75
I četrtnina orig. srečke av. v. f. 0.90

Vsak dobi orig. srečko z drž. grbom in uradni načrt žrebanja, iz katerega se natančneje razvidi razdelitev dobitkov. Čas žrebanja, uloga različnih razredov. Takoi po žrebanju dobi vsak udeleženec uradno isto dobitkov. Dobitki se točno po načrtu izplačajo pod državnim jamstvom. Ako kupen srečk ne ugaja načrt žrebanja, jemljemo srečke pred žrebanjem nazaj in dotično svoto povrnemo. Uradni načrti žrebanja se na željo naprej zastoj pošiljajo na ogled. Pričakujoči k novemu žrebanju mnogobrojna naročila, prosimo, da nam bo mogoče vsa naročila skrbno izvršiti, taista kolikor mogoče hitro, vsakako pa pred

14. junijem 1888.

deposlati direktno podpisanemu bureau.

Valentin & C.
Bankgeschäft
HAMBURG.

Tiskarna Dolenc v Trstu izdaje vsakovrstna tipografska dela, kakor: priporočne karte, račune, okrožnice, vizitnice, poročilne objave, vabila, programe, izkaze, oglašje, pravila, ustopenice, zaključne račune (bilance), ročišnice, cenike, polnomoči, jestvenike, carinska pisma, naznanila, izpovedne listke itd.

„Kmetovalec“

je edini slovenski, gospodarski list s podobami. „Kmetovalec“ izhaja dvakrat na mesec na celi poli. „Kmetovalec“ prinaša poljedelske, živinarske, vinarske in druge članke, gospodarske novice ter daje naročnikom svojim dobre gospodarske svete. „Kmetovalec“ stoji na leto 2 gld., za gg. učitelje in knjižnice ljudskih šol pa le 1 gld. Naročniki, ki vstopijo med letom, dobe vse izišle številke tistega letnika.

KMETOVALEC.

„Vrtnar“

je list s podobami, ki prinaša sadjarske in sploh vrtnarske članke. „Vrtnar“ izhaja dvakrat na mesec. „Vrtnarja“ dobe naročniki „Kmetovalca“ zastoj.

Želodečne bolezni ozdravi brzo in posvema

JERUZALEMSKI BALZAM

edina in nedosegljiva želodečna pijača. Da si človek izvoli pravi lek proti želodečnim boleznim, pač ni tako lahko, posebno dandenes, ko v trgovini prodajajo vsakovrstne enake leke.

Večina raznih kapljic, izlačkov itd., katere se občinstvu kakor pravi čudeži priporočajo, niso nič drugega nego škodljiva zmes. Edini jeruzalemski balzam si je zagotovil vseh svojo priprosto sestavo, odlično oživljajoče in želodečno zveca hitro krepačne moči pravico prednosti nad vseni v tej stroki znameniti zdravilami, kar dokazuje tudi se vsakim dnem v večje prašanje po njemu. Ta balzam bogat na delajočih snovih kineške rebarbare, katere korenike je poznana zaradi njenege neodnega upliva na prebavljanje in čiščenje, je zanesljivo sredstvo proti težavam v želodcu odvisnim od slabega prebavljanja; zato pa ga vsi strokovnjaki in zvedenci priporočujejo proti neježenosti, zabasanju, smrdljivi sapi, gnjusu, riganju, bacanju, proti hemoroidalnem trpljenju, zlatenci in vsakej bolezni v črevesju.

Steklenica z navodom vred stane 30 novcev. 1—15

GLAVNO SKLADIŠČE u LEKARNI **G. B. PONTONI** v GORICI.

Skladišča v Trstu v lekarni Marka Rarasini i G. B. Rovis, na Reki v lekarni al Redentore, G. Gmeiner, v Korminu v lekarni A. Franzoni, v Tominu v lekarni E. Palisca. 11—25

Najboljše vrste

slamarezni stroji

odda 10% pod fabriško ceno.

Kje?

pove naše uredništvo.

PRI JULIJU GRIMMU

dežnikar, Barriera Vecchia 18

je zelo bogata zaloga dežnikov za go spe in gospode za jako nizke cene. — Dežniki iz bombaža od 80 novč. naprej. Dežniki iz volne in satina od f. 1.40. naprej. Dežniki židani od f. 2.50. naprej.

Sprejemajo se vsakovrstni popravki za jako nizke cene. 41—104